

DR. ION CANTACUZINO, SPIRIT UNIVERSAL, ȘI UN NEOBOSIT PATRIOT

Claudia Voiculescu

membră a S.M.S.P.R. (Societatea Medicilor Scriitori și Publiciști din România) și a U.S.R. (Uniunea Scriitorilor din România)

Medicina românească are o bogată istorie în faptele vrednice de luat în seamă datorate tezaurului primit de la înaintași. Ideile iluminismului din perioada 1775-1848 au influențat dezvoltarea medicinei românești, consemnând două importante evenimente organizatorice:

1. înființarea, la 1830, a primei Societății științifice medicale și instituirea învățământului medical elementar la București.
2. între anii 1848-1887 se desăvârșește etapa organizatorică în medicina românească luând ființă primele facultăți de medicină la București, Iași și Cluj.

Unirea Principatelor și cucerirea Independenței de Stat favorizează crearea primelor școli de medicină, care vor influența decisiv medicina românească.

Dintre numele ilustre apărute în peisajul medicinei românești ne vom opri la dr. Ioan Cantacuzino.

Școala românească de bacteriologie, epidemiologie și medicină experimentală s-a confirmat în medicina universală prin opera științifică a doctorului Ion Cantacuzino (1863-1934).

Probabil că Ion Cantacuzino nu a ales întâmplător cercetarea și soluționarea problemelor de sănătate cu care se confrunta în acele vremuri țara noastră: difteria, tuberculoza, holera, tifosul etc. Profesorul cunoștea mai mult ca sigur activitatea primului medic titrat român, Iona Molnar Piurariu (1749-1815), magister al Universității din Viena și primul profesor român la un institut medical. El a inițiat prima publicație științifică medicală românească „Sfătuirea către studenții în chirurgie“ (1793) și a colaborat la redactarea lui *Supplex Libellus Valachorum*. I. M. Piurariu a publicat numeroase lucrări și a fost un neobosit traducător în limba română a unor valoroase lucrări de medicină, printre care și textul publicat de el în 1808: „Proiectul privind vaccinările“. Desigur, impresionat de lectura textului, Ion Cantacuzino a optat definitiv

pentru studiul în laborator. Deși avea asigurat postul de medic șef al orașului Marsilia, unde fusese numit după terminarea studiilor, decide să se reîntoarcă în România, fiind convins că „are o datorie de onoare față de poporul său“.

Preluând postul de director al guvernului *sanitar-român – 1908-1910* – profesorul Ion Cantacuzino organizează în teritoriu servicii sanitare și deschide laboratoare de bacteriologie pentru combaterea epidemiilor de holeră, tuberculoză, malarie și tifos exantematic. Decretează Legea sanitară în România, în 1910, moment decisiv în organizarea sanitară a țării noastre.

În 1913, în plin mediu epidemic, cu ocazia campaniei militare din Balcani, prof. I. Cantacuzino aplică vaccinul antiholeric în masă, acțiune temerară în istoria epidemiologiei cunoscută sub numele „marea experiență română în vaccinare“ – vaccinare consfințită ca „metoda Cantacuzino“.

Comunicativ și disponibil, prelegerile profesorului I. Cantacuzino umpleau până la refuz amfiteatrul Institutului (înființat de el și care-i poartă numele) creând o atmosferă plăcută și primitoare cursurilor sale.

Și-a iubit mult studenții și, în marea sa înțelegere și încredere în tineret, profesorul spunea: „Egosimul nu poate fi creativ, unde lipsește dragostea de acolo fuge tineretul“.

În tot acest timp, Ion Cantacuzino nu a renunțat nici un moment la marile iubiri, muzica și artele plastice, domenii în care va deveni un apreciat și valoros critic. În artă, Cantacuzinii sunt recunoscuți ca rafinați artiști în adevăratul sens al cuvântului, întemeitori ai „stilului brâncovenesc“. Construcțiile Spitalului Colțea (1708, ridicat de Mihai Cantacuzino, a cărui statuie, opera sculptorului Karl Strock la 1869, se află în fața spitalului și e cea dintâi statuie din București) și a Palatului Enescu (1898-1990, arhitect I.D. Berindei), sunt, fără dubiu, remarcabile

bijuterii arhitectonice, ajunse, spre bucuria generațiilor ce s-au succedat, până-n zilele noastre.

Deși familia sa, înrudită cu Brâncoveanu și Cantemir, era de obârșie domnească, modest și conștient de valoarea sa, nu a pretins niciodată ca cineva să-i adreseze apelativul, pe deplin meritat, „Printe“.

În viața savantului au fost două momente de cumpănă dintre care cel de-al doilea a fost tragic. Primul moment nefericit s-a petrecut în anul 1926 în orașelul elvețian Brig când profesorul suferă un grav accident de tren. Cumplitele suferințe suportate în urma accidentului (la picioare) l-au izolat mai bine de un an de zile de restul lumii. Singura alinare a fost muzica și, în particular, compozițiile Wagneriene pentru care profesorul avea o deosebită afecțiune și afinitate spirituală. Durerile atroce erau suportate de profesor cântând cu glas tare arii din operele lui Wagner. Este de notorietate faptul că

răspândirea creației muzicale a lui Wagner în Franța – ostilă marelui compozitor – s-a datorat și statorniciei, încrâncenatei popularizării și promovării a acestei muzici de către I. Cantacuzino.

Ca și cum resemnarea în fața suferinței a profesorului n-ar fi fost de ajuns, la înmormântarea omului politic I. G. Duca (1879-1933), când, pe un ger cumplit din iarna anului 1934, profesorul contractează o stupidă și banală pneumonie. După nici două zile de febră, la 16 ianuarie 1934, eminetul savant I. Cantacuzino se stinge din viață.

Îndrăznesc cu pioșenie și umilință un timid epitaf *in memoriam*:

Târziu de tot, nici nu mai știm

Dacă suntem doar amăgiri;

Când căutând doar mântuiri

Ne-apropiem de țintirim.

De când ne naștem, risipim...

2-3 decembrie 2007

București

În actualitate

- Etiologia spondilitei anchilozante (SA) rămâne încă incomplet cunoscută. Citokinele, proteine solubile cu roluri specific